

Міністерство освіти і науки України
ВСП «Ковельський промислово-економічний фаховий коледж ЛНТУ»

**РОЛЬ ЦИКЛОВИХ КОМІСІЙ У РОБОТІ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ: ЇХ ПРАВА, ОБОВ'ЯЗКИ І МЕТОДИ
РОБОТИ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ**

Доповідачі:

Тетяна Вегера, завідувач відділення,
викладач вищої категорії,
викладач-методист

Ніна Байчук, голова циклової комісії
гуманітарних та соціально-економічних
дисциплін, викладач вищої категорії,
викладач-методист

Ковель, 2021

Відповідно до закону України «Про фахову передвищу освіту» (розділ IV стаття 17) складовими системи забезпечення якості освіти є:

- система забезпечення якості освітньої діяльності та якості фахової передвищої освіти закладу фахової передвищої освіти (внутрішня система забезпечення якості фахової передвищої освіти);
- система зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності закладів фахової передвищої освіти;
- система забезпечення якості діяльності органів управління та установ, що здійснюють оцінювання та забезпечення якості фахової передвищої освіти.

У нашому закладі освіти у 2021 році розроблено Положення «Про внутрішню систему забезпечення якості освіти у ВСП «Ковельський промислово-економічний фаховий коледж ЛНТУ» (введено в дію наказом директора №39/01-ОД від 30.08.2021р). Це нормативний документ, що визначає вимоги до організації та забезпечення внутрішньої системи якості освіти.

Внутрішня система забезпечення якості освіти включає:

- стратегію та процедури забезпечення якості освіти;
- систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання здобувачів освіти;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної (науково-педагогічної) діяльності педагогічних та науково-педагогічних працівників;
- оприлюднені критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівних працівників закладу освіти;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, в тому числі для самостійної роботи здобувачів освіти;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;
- створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування;
- інші процедури та заходи, що визначаються спеціальними законами або документами закладу освіти.

Внутрішнє забезпечення якості освіти охоплює всі процедури, які здійснює заклад освіти щодо безперервного вдосконалення якості освітнього середовища, якості навчання і викладання.

Головною метою системи забезпечення якості освіти в нашому коледжі є розробка процедур контролю якості освіти, супровід їх функціонування для підготовки висококваліфікованих фахівців, готових до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності. Значна роль для виконання цієї мети надається випускним комісіям, а саме:

- 1) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітньо-професійних та робочих програм;
- 2) щорічне оцінювання здобувачів освіти;

- 3) забезпечення підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників, оцінювання інженерно-педагогічних працівників, оприлюднення результатів оцінювання на офіційному веб-сайті навчального закладу;
- 4) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів освіти, за кожною освітньою (освітньо-професійною) програмою;
- 5) забезпечення публічності інформації про освітні та робочі програми дисципліни/предмета;
- 6) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях інженерно-педагогічних працівників і здобувачів освіти.

Детальніше зупинюся на перших трьох.

Випускна комісія здійснює складання, моніторинг, періодичний перегляд освітньо-професійних програм.

Розробка освітньо-професійних програм підготовки фахових молодших бакалаврів здійснюється проєктними групами відповідно до Стандартів фахової передвищої освіти і передбачає здійснення наступних кроків:

- перевірка відповідності основним умовам (суспільна потреба, консультації із зацікавленими сторонами, цікавість програми з академічного погляду, тощо);
- визначення профілю освітньо-професійної програми;
- опис мети програми та кінцевих результатів навчання;
- визначення загальних і фахових компетентностей;
- розробка навчального плану;
- обґрунтування ресурсного забезпечення реалізації програми;
- визначення підходів до навчання та методів оцінювання; розробка системи оцінювання якості освітньо-професійної програми.

До складу проєктних груп (груп забезпечення) входять викладачі відповідної спеціальності випускних комісій та представники адміністрації коледжу.

Освітньо-професійні програми підготовки ФМБ затверджуються рішенням педагогічної ради за результатами розгляду на засіданні випускної комісії і вводяться в дію наказом директора.

Моніторинг та періодичний перегляд освітньо-професійних програм здійснюється з метою встановлення відповідності їх структури та змісту вимогам законодавчої та нормативної бази, що регулює якість освіти, потребам ринку праці, вимогам роботодавців щодо якості фахівців, сформованості загальних та професійних компетентностей, освітніх потреб здобувачів фахової передвищої освіти.

Перегляд освітньо-професійних програм відбувається за результатами їхнього моніторингу.

Поточний перегляд освітньо-професійних та робочих програм щодо якості їх структури та змісту проводиться випускними комісіями.

У відповідності з освітньо-професійними програмами, які розроблені випускними комісіями, розробляються навчальні та робочі плани, робочі програми навчальних дисциплін для кожної спеціальності.

Показниками якості освітньо-професійних програм є: відповідність вимогам до структури та змісту; конкурсний набір на відповідну освітньо-

професійну програму; якість результатів навчання студентів; працевлаштування випускників, експертні оцінки роботодавців.

Публічність інформації про освітньо-професійні та робочі програми, навчальні плани забезпечується шляхом ознайомлення та консультації здобувачів освіти з особливостями освітньо-професійних, робочих програм та навчальних планів, розміщених у вільному доступі на сайті коледжу.

Циклова комісія відіграє важливу роль в роботі внутрішньої системи забезпечення якості освіти у коледжі.

Циклова комісія – це структурний підрозділ закладу фахової передвищої освіти, що провадить освітню, методичну діяльність за певною спеціальністю (спеціалізацією), групою спеціальностей однієї або споріднених галузей, може проводити дослідницьку та/або творчу, мистецьку, та/або спортивну діяльність за певною дисципліною (групою дисциплін) та передбачає здійснення таких процедур і заходів, які б сприяли підвищенню якості освіти у відповідності до своїх прав і обов'язків.

Циклова комісія бере участь в оцінюванні здобувачів освіти. Оцінювання передбачає послідовне використання оприлюднених критеріїв, правил і процедур.

У коледжі здійснюється систематичне оцінювання здобувачів освіти шляхом використання системи контролю й рейтингової оцінки, що дозволяє визначити якість надання освітніх послуг та їх відповідність встановленим вимогам.

Процедури оцінювання відповідають таким вимогам:

- проведення для виявлення досягнень визначених результатів навчання за освітньо-професійною програмою;
- забезпечення діагностичності всіх видів контролю;
- оприлюднення методів оцінювання очікуваних результатів навчання і чітких критеріїв оцінювання;
- проектування з урахуванням усіх можливих наслідків для здобувача освіти;
- гарантія дотримання вимог законодавства про нерозповсюдження конфіденційної інформації;
- відповідна і належна кваліфікація екзаменаторів;
- чітка регламентація випадків відсутності здобувача освіти з різних причин;
- наявність адміністративних перевірок, які встановлюватимуть точність здійснення встановлених процедур.

Викладачами циклових комісій проводиться оцінювання результатів навчання здобувачів освіти з використанням системи оцінювання. В основу рейтингової системи оцінювання покладено поопераційний контроль і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну діяльність студентів у процесі навчання.

Метою системи оцінювання є:

- інтенсифікація навчального процесу та підвищення якості підготовки фахівців;
- підвищення мотивації до активного, свідомого навчання, забезпечення систематичної самостійної роботи протягом семестру та відповідальності за результати навчальної діяльності;

- встановлення постійного зворотного зв'язку з кожним здобувачем освіти та своєчасне коригування його навчальної діяльності;
- забезпечення змагальності та здорової конкуренції у навчанні;
- підвищення об'єктивності оцінювання результатів навчання;
- зменшення психологічних, емоційних і фізичних перевантажень у період екзаменаційних сесій.

Система оцінювання знань включає вхідний (діагностичний), поточний, семестровий контроль, атестацію здобувачів освіти.

Для впровадження ефективної системи моніторингу рівня знань здобувачів освіти з кожної дисципліни навчального плану викладачами циклових комісій розробляється методичне забезпечення проведення поточного і підсумкового контролю: складаються засоби діагностики, тестові завдання та пакети комплексних контрольних робіт. Усі розробки, які здатні забезпечити можливість контролю отриманих знань і вмінь, розглядаються на засіданні циклової комісії.

Вхідний контроль проводиться на етапі вступу до коледжу з метою виявлення рівня підготовки вступників, необхідного для опанування певної освітньо-професійної програми на підставі програми вступних випробувань. Підсумки вхідного контролю обговорюються на засіданнях методичної ради і циклових (випускних) комісій та враховуються при плануванні заходів щодо підвищення рівня знань вступників.

Вхідний контроль забезпечує формування якісного контингенту здобувачів освіти.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, лабораторних, семінарських. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами освіти у процесі навчання, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування або письмового контролю.

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену, заліку або диференційованого заліку, визначених навчальним планом у терміни, передбачені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни. Матеріали контролю розглядаються на засіданнях педагогічної ради, методичної ради та циклової (випускної) комісії.

Післяатестаційний моніторинг набутих знань і вмінь проводиться з метою отримання об'єктивної інформації результатів навчання здобувачів освіти відповідно до освітніх програм – це контроль знань, який проводиться через деякий час після вивчення дисципліни. Цей вид контролю не впливає на результативність (оцінку) навчання здобувача і застосовується вибірково для визначення рівня залишкових знань. Моніторингові процедури спрямовані на виявлення якості теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Об'єктами моніторингу є: якість результатів навчання; якість викладання навчальних дисциплін, якість організації освітнього процесу, якість змісту освітніх програм. За результатами моніторингу здійснюється розробка та

впровадження заходів з корегування якості навчання здобувачів освіти на рівні циклових методичних комісій, окремого викладача чи здобувача.

Забезпечення якості викладацького складу передбачає наявність певних процедур і критеріїв, які забезпечуватимуть відповідну кваліфікацію і високий фаховий рівень інженерно-педагогічних працівників.

Підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних працівників коледжу направлене на оновлення та розширення професійних компетентностей, засвоєння нових інноваційних технологій, форм, методів та засобів навчання, здійснюється у формі навчання, підвищення кваліфікації.

Безперервний професійний розвиток інженерно-педагогічних працівників забезпечується системою постійно діючих наукових та методичних заходів різного рівня: постійно діючі методичні семінари, круглі столи, майстер-класи та інше.

Для вдосконалення фахової майстерності, підвищення професійного потенціалу викладацького складу в коледжі передбачено розширення зв'язків циклових комісій з методичними об'єднаннями закладів вищої та фахової передвищої освіти області.

Оцінювання інженерно-педагогічних працівників коледжу забезпечує об'єктивний аналіз якості їх діяльності та здійснюється шляхом проведення атестації інженерно-педагогічних працівників та визначення рейтингу інженерно-педагогічних працівників.

Атестація інженерно-педагогічних працівників – це система заходів, спрямована на всебічне комплексне оцінювання їх педагогічної діяльності, за якою визначаються відповідність інженерно-педагогічного працівника займаній посаді, рівень його кваліфікації, присвоюється кваліфікаційна категорія, педагогічне звання.

Проведення рейтингової оцінки діяльності викладачів забезпечує ефективний моніторинг стану підвищення якості діяльності інженерно-педагогічних працівників. Рейтингова оцінка інженерно-педагогічних працівників є основою для стимулювання працівників.

Показники рейтингу ґрунтуються на переліку видів роботи інженерно-педагогічних працівників, ліцензійних та акредитаційних вимогах, вимогах посадових інструкцій працівників, показниках для визначення рейтингів інженерно-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Процедура оцінювання інженерно-педагогічних працівників регулюється «Положенням про рейтингове оцінювання діяльності інженерно-педагогічних працівників ВСП «Ковельський промислово-економічний фаховий коледж ЛНТУ» (введено в дію наказом директора №39/01-ОД від 30.08.2021). Критерії оцінки охоплюють кваліфікаційні показники інженерно-педагогічних працівників, навчальну, виховну, організаційну та науково-методичну діяльність.

На засіданні циклової комісії розглядаються результати рейтингу викладача, визначаються особисті досягнення, обговорюються матеріали на подання про підвищення кваліфікації.

Циклова комісія бере на себе зобов'язання зі створення та розвитку освітнього середовища для забезпечення сприятливих умов щодо навчальної та викладацької діяльності, підтримки здобувачів освіти.

Для забезпечення ефективної організації й оптимізації освітнього процесу з кожної навчальної дисципліни створені навчально-методичні комплекси, виготовлені стенди, плакати, схеми, макети, обладнання та механізми. Викладачі циклових комісії на свої заняттях стали більше використовувати мережу «Інтернет», саморуч виготовляють презентації для супроводу лекцій та застосовують прикладні програми.

Таким чином, у роботі внутрішньої системи забезпечення якості освіти провідну роль займають циклові комісії, кваліфіковані викладачі, які забезпечують достатній рівень професійної компетентності майбутніх фахівців.